

Náplň činnosti Oddělení sociálně právní ochrany dětí

Sociálně-právní ochrana dětí je odvětví veřejného práva. Podrobněji je upravena v zákoně č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů. Některá další opatření sociálně-právní ochrany jsou obsažena v řadě právních předpisů, které se vždy věnují specifické oblasti, jedná se například občanský zákoník – rodinné právo, občanský soudní řád, zákon o výkonu ústavní a ochranné výchovy a mnoha dalších zákonech.

Předním hlediskem sociálně-právní ochrany je zájem a blaho dítěte, ochrana rodičovství a rodiny a vzájemné právo rodičů a dětí na rodičovskou výchovu a péči. Sociálně-právní ochrana je poskytována všem dětem "bez rozdílu" do jejich 18 let věku a je bezplatná.

Od ledna 2013 začala platit novela zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, <http://www.mpsv.cz/files/clanky/14225/novela.pdf>, která zavedla do praxe standardy kvality sociálně-právní ochrany, http://www.mpsv.cz/files/clanky/14226/vyhlaska_ZSPOD.pdf

Orgán sociálně-právní ochrany – stručný popis činnosti

- přijímá oznámení od zdravotnických zařízení, že matka po narození dítěte dítě opustila a zanechala ve zdravotnickém zařízení
- přijímá oznámení o podezření z týrání dítěte, zneužívání dítěte a ze zanedbávání péče
- přijímá oznámení osob, které se souhlasem rodiče nebo jiné osoby odpovědné za výchovu dítěte a bez rozhodnutí příslušného orgánu převezmou dítě do své péče (s úmyslem přijmout dítě do své trvalé péče)
- přijímá oznámení od osob a jiných subjektů o porušování povinností nebo zneužití práv vyplývající z rodičovské odpovědnosti a dále pak oznámení od osob a jiných subjektů o dětech, na kterých je páčán trestný čin (či je podezření z trestného činu) ohrožující život, zdraví, lidskou důstojnost, mravní vývoj
- přijímá oznámení od osob a jiných subjektů o dětech, které vedou zahálčivý či nemravný život, přijímá oznámení od osob a jiných subjektů o dětech, které jsou ohrožovány násilím mezi rodiči nebo jinými osobami odpovědnými za výchovu dítěte
- poskytuje pomoc a ochranu dětem, které požádají o pomoc i bez vědomí rodičů při ochraně svého života, svých práv a oprávněných zájmů, orgán sociálně-právní ochrany sleduje nepříznivé vlivy působící na děti a zjišťuje příčiny jejich vzniku, činí opatření k omezování působení těchto nepříznivých vlivů na děti.
- pomáhá rodičům při řešení výchovných nebo jiných problémů souvisejících s péčí o dítě, poskytuje a zprostředkovává rodičům poradenství při výchově a vzdělávání dítěte a při péči o dítě zdravotně postižené, poskytuje poradenskou pomoc související s osvojením dítěte nebo svěřením dítěte do pěstounské péče, poskytuje pomoc při uplatňování nároku dítěte na výživné a při vymáhání plnění vyživovací povinnosti k dítěti
- poskytuje rodičům pomoc po umístění dítěte do zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo do zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc
- poskytuje rodinám s dětmi pomoc při řešení výchovných problémů, poruch chování, šikany, zneužívání návykových látek a trestné činnosti

- zprostředkovává rodiči pomoc poradenského zařízení, může uložit rodičům povinnost využít pomoc odborného poradenského zařízení, pokud rodiče nezajistili dítěti odbornou pomoc, ačkoliv dítě takovou pomoc nezbytně potřebuje a úřad takovou pomoc dítěti předtím doporučil. V rámci výkonu sociálně-právní ochrany může uložit rodičům povinnost využít pomoc odborného poradenského zařízení, pokud rodiče nejsou schopni řešit problémy spojené s výchovou dítěte bez odborné poradenské pomoci, a to zejména při sporech o úpravě výchovy dítěte, úpravě styku s dítětem
- rozhoduje ve správním řízení o výchovných opatřeních (dohled, napomenutí, uložení omezení nezletilému), která zabrání škodlivým vlivům na výchovu dítěte, podává návrhy soudu na uložení či zrušení opatření týkajících se výchovy dětí, na rozhodnutí o splnění podmínky osvojení spočívající v tom, že rodiče neprojevují zájem o své dítě, na omezení nebo zbavení rodičovské odpovědnosti, nebo pozastavení jejího výkonu, na nařízení, zrušení, prodloužení ústavní výchovy, na svěřeni dítěte do péče zařízení vyžadující okamžitou pomoc, na ustanovení poručníka nebo opatrovníka dítěte
- podává návrh k soudu na vydání předběžného opatření podle § 452 odst. 1,2 zákona č. 292/2013 Sb. (zákon o zvláštních řízeních soudních) a podle § 924 zákona č. 89/2012 Sb. (Občanský zákoník), jestliže se ocitlo dítě bez jakékoliv péče nebo jsou-li jeho život nebo příznivý vývoj vážně ohroženy nebo narušeny
- orgán sociálně-právní ochrany vykonává funkci opatrovníka a poručníka
- činí neodkladné úkony v zájmu dítěte v jeho zastoupení v době, kdy není dítěti ustanoven poručník nebo dokud se ustanovený poručník neujme své funkce
- přijímá a posuzuje žádosti o zařazení do evidence žadatelů o zprostředkování osvojení, pěstounskou péči a pěstounskou péči na přechodnou dobu
- s osobami pečujícími a osobami v evidenci orgán sociálně právní ochrany uzavírá Dohodu o výkonu pěstounské péče (§47a ,b) zákona 359/1999 Sb. o sociálně právní ochraně dětí
- vydává písemný souhlas k povolení dočasného pobytu dítěte mimo ústavní zařízení - do péče rodičů, popřípadě jiných fyzických osob
- sociální pracovnice orgánu sociálně-právní ochrany sledují vývoj dětí, které byly svěřeny do výchovy jiných fyzických osob než rodičů, navštěvují rodinu, kde dítě žije, a také prostředí, kde se zdržuje, sledují dodržování práv dítěte ve školských zařízeních pro výkon ústavní výchovy a ochranné výchovy, v ústavech sociální péče.
- Orgán sociálně-právní ochrany dětí je povinen na žádost poskytnout soudu a správnímu úřadu údaje potřebné pro soudní a správní řízení, orgánu činnému v trestním řízení údaje potřebné pro trestní řízení, orgánu sociálního zabezpečení, orgánu pomoci v hmotné nouzi a orgánu státní sociální podpory údaje potřebné pro rozhodování o sociálních dávkách. Je povinen orgánu činnému v trestním řízení oznamovat skutečnosti nasvědčující tomu, že byl spáchán na dítěti trestný čin, nebo že dítě bylo použito ke spáchání trestného činu, nebo že dochází k násilí mezi rodiči, nebo pokud není plněna vyživovací povinnost k dítěti.
- spolupracuje se školami, školskými zařízeními pro výkon ústavní o ochranné výchovy, s úřady práce, se zdravotnickými zařízeními, s orgány obce, s orgány činnými v trestním řízení, se soudy, se zařízeními pro výkon vazby, výkon trestu odnětí svobody, s probační a mediační službou, s orgány činnými v sociálním zabezpečení, občanskými sdruženími, charitativními a jiným organizacemi
- v rámci výkonu SPOD sociální pracovníci zachovávají povinnost mlčenlivosti o skutečnostech, se kterými se při provádění sociálně-právní ochrany seznámí